

Remissyttrande

Ert dnr: KN2026/00593

Vårt dnr: 2026/9991

2026-09-02

Klimat- och näringslivsdepartementetEnheten för cirkulär ekonomi, kemikalier
och
strålning

Remissyttrande – Naturvårdsverkets framställan om förenklingar och förbättringar i spårbarhetssystemet för farligt avfall

Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, välkomnar Naturvårdsverkets ambition att förenkla och förtydliga reglerna om spårbarhet för farligt avfall. En gemensam transportanteckning, en längre rapporteringsfrist och tydligare ansvar mellan avfallslämnare, transportör och mottagare kan minska dubbelarbete och risken för formella fel. Förslagen är därför steg i rätt riktning.

LRF anser samtidigt att framställningen inte når tillräckligt långt. Naturvårdsverket förbättrar det befintliga systemet, men undviker i stor utsträckning den mer grundläggande frågan om vilka verksamheter som verkligen behöver rapportera varje enskild transport direkt till det elektroniska avfallsregistret.

För jord- och skogsbruksföretag uppkommer farligt avfall normalt som en begränsad och underordnad del av den ordinarie verksamheten. Det kan exempelvis handla om mindre mängder spillolja, oljefilter, batterier, lysrör och kemikalierester. Företagen bedriver inte yrkesmässig avfallshantering. Ändå träffas de av i huvudsak samma rapporteringssystem som professionella avfallsaktörer. LRF anser att detta är oproportionerligt. Reglerna bör säkerställa att det farliga avfallet kan följas och lämnas till en behörig mottagare, inte att varje mindre avfallsproducent själv måste genomföra en separat elektronisk rapportering av varje enskild borttransport.

LRF vill särskilt påtala att:

- regeringen bör utgå från att avfallsdirektivet kräver spårbarhet, anteckningar och tillgång till relevanta uppgifter, men inte en svensk modell där varje mindre avfallsproducent själv måste lämna en separat elektronisk rapport för varje borttransport,
- transport av högst 100 kilogram eller 100 liter farligt avfall per kalenderår från den egna yrkesmässiga verksamheten bör undantas från anmälningssplikt, även när transporterna sker återkommande,
- villkoret att transporterna inte får vara normalt och regelbundet förekommande bör tas bort, eftersom mängden och avfallets

Postadress: Lantbrukarnas Riksförbund, 105 33 Stockholm **Telefon:** 010-184 40 00

Besöksadress: Franzégatan 1B, Stockholm **Mejl:** info@lrf.se **Hemsida:** lrf.se

riskegenskaper är mer relevanta än om företaget har en regelbunden och ansvarsfull rutin för att lämna avfallet,

- små avfallsproducenter bör undantas från skyldigheten att själva rapportera transportuppgifter till avfallsregistret när uppgifterna lämnas av den aktör som yrkesmässigt samlar in, transporterar eller tar emot avfallet,
- uppgifter som redan har rapporterats av en behörig aktör inte bör behöva rapporteras en gång till av avfallsproducenten, om de kan kopplas till samma avfallstransaktion och hållas tillgängliga för tillsyn,
- om producentrapportering ändå bedöms behövas i vissa fall bör den kunna ske samlat och med längre rapporteringsperiod, så att kraven bättre motsvarar den begränsade risk som små mängder farligt avfall normalt innebär,
- miljöstraffsavgifter bör förbehållas överträdelser som faktiskt försämrar möjligheten att kontrollera avfallets hantering, inte formella eller ursäktliga rapporteringsfel när avfallet har lämnats till behörig mottagare, och
- Naturvårdsverket bör komplettera konsekvensanalysen med en tydligare bedömning av faktisk miljönytta, administrativ börda och effekter för jord- och skogsbruksföretag som producerar små mängder farligt avfall.

Reglerna bör förenklas där miljönyttan inte motiverar administrationen

LRF tillstyrker de delar av förslaget som gör systemet mer praktiskt att använda.

Särskilt positivt är att Naturvårdsverket öppnar för lösningar där uppgifter kan hanteras mer samlat och där ansvarsfördelningen mellan aktörerna blir tydligare.

Den logiken bör dock inte stanna vid de föreslagna justeringarna. Den bör även användas för att bedöma om små avfallsproducenter över huvud taget behöver lämna separata elektroniska rapporter när spårbarheten redan kan säkerställas genom andra aktörer i avfallskedjan.

Förslaget missar den mest efterfrågade förenklingen

LRF:s huvudsakliga invändning är att Naturvårdsverket förenklar sättet att rapportera, men inte i tillräcklig grad prövar om varje berörd verksamhet verkligen behöver genomföra en egen elektronisk rapportering av varje borttransport.

Nuvarande svenska regler innebär att antecknings- och rapporteringsskyldigheten som utgångspunkt gäller för yrkesmässiga verksamheter oberoende av verksamhetens storlek och mängden farligt avfall. Naturvårdsverket beskriver själv

att varje aktör i avfallskedjan har en egen antecknings- och rapporteringsskyldighet. Detta innebär att samma avfallsflöde kan ge upphov till rapportering från producent, transportör och mottagare.

För den som yrkesmässigt arbetar med insamling, transport eller behandling av farligt avfall är en detaljerad och löpande rapportering mer naturlig. För ett mindre lantbruksföretag som vid något eller några tillfällen lämnar mindre mängder spillolja, batterier eller lysrör till en behörig mottagare är nyttan betydligt svårare att se.

Naturvårdsverket bör därför inte nöja sig med att göra en betungande rapporteringsmodell något mindre betungande. Myndigheten bör pröva vilka uppgifter **som faktiskt behövs**, vem som lämpligast ska lämna dem och om uppgifterna redan finns tillgängliga från en annan aktör i avfallskedjan.

Avfallsdirektivet kräver anteckningar men inte den svenska rapporteringsmodellen

Artikel 17 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG om avfall kräver att medlemsstaterna vidtar nödvändiga åtgärder för att säkerställa att farligt avfall kan spåras och kontrolleras från produktion till slutlig destination.

Enligt artikel 35.1 ska bland annat producenter av farligt avfall föra kronologiska uppgifter om avfallets mängd, art och ursprung samt, när det är relevant, destination, insamlingsfrekvens, transportsätt och behandlingsmetod. Direktivet kräver även att uppgifterna görs tillgängliga för behöriga myndigheter.

LRF konstaterar därför att det finns en unionsrättslig skyldighet för producenter av farligt avfall att bevara relevanta uppgifter. Däremot följer det inte av artikel 35 att varje avfallsproducent själv måste lämna en separat elektronisk rapport för varje enskild borttransport inom två eller fem arbetsdagar. Direktivet lämnar medlemsstaterna ett utrymme att besluta hur uppgifterna ska samlas in och hur det elektroniska registret ska organiseras, under förutsättning att den spårbarhet och kontroll som artiklarna 17 och 35 kräver säkerställs.

En ordning där mottagaren eller transportören lämnar uppgifterna till det elektroniska registret, medan den mindre avfallsproducenten för och bevarar egna kronologiska anteckningar som kan visas vid tillsyn, bör därför utredas seriöst. Det är inte fråga om att ta bort spårbarheten utan om att undvika att flera aktörer rapporterar samma händelse.

Direktivet kräver inte anmälan för varje transport av eget avfall

Artikel 26 i avfallsdirektivet behandlar registrering av verksamheter som bland annat yrkesmässigt samlar in eller transporterar avfall. En lantbrukare som vid sidan av sin huvudsakliga verksamhet transporterar mindre mängder eget avfall till

en behörig mottagare kan inte utan vidare jämföras med en yrkesmässig avfallstransportör.

Direktivets systematik skiljer mellan verksamheter som producerar avfall i den egna verksamheten och verksamheter som professionellt samlar in, transporterar eller behandlar avfall. I skäl 15 anges dessutom att verksamheter som producerar avfall i sin verksamhet inte bör anses bedriva avfallshantering och omfattas av tillståndskrav enbart därför att de tillfälligt lagrar sitt avfall i väntan på insamling.

LRF anser därför att det finns nationellt handlingsutrymme att utforma en mer proportionerlig reglering av små, egna transporter av farligt avfall. Ett undantag från svensk anmälningsplikt innebär inte ett undantag från kraven på säker hantering, korrekt klassificering, transportdokumentation när sådan krävs eller skyldigheten att lämna avfallet till en behörig mottagare.

Ta bort rekvisitet ”inte normalt och regelbundet förekommande”

Enligt 6 § NFS 2022:2 gäller undantag från anmälningsplikten för transport av farligt avfall som har uppkommit i eller i samband med yrkesmässig verksamhet, om transporterna inte är normalt och regelbundet förekommande, mängden inte överstiger 100 kilogram eller 100 liter under ett kalenderår och avfallet inte tillhör någon av de särskilda kategorier som omfattas av tillståndsplikt enligt avfallsförordningen.

LRF anser att kravet att transporten inte får vara normalt och regelbundet förekommande bör tas bort. Kravet skapar en svårbegriplig situation där en verksamhet kan hålla sig klart under mängdgränsen men ändå omfattas av anmälningsplikt därför att den exempelvis genomför två eller flera planerade transporter per år.

Det är mängden och avfallets riskegenskaper som bör styra kravnivån, inte om företagaren har skapat en ansvarsfull och regelbunden rutin för att lämna avfallet. Nuvarande konstruktion kan i praktiken missgynna den som lämnar mindre mängder ofta i stället för att lagra större mängder på gården under lång tid.

LRF föreslår därför att undantaget från anmälningsplikt ska gälla för sammanlagda högsta antal kilogram eller liter farligt avfall per kalenderår, oberoende av transporternas frekvens. De särskilda avfallsslag som på grund av sina egenskaper motiverar strängare krav kan även fortsättningsvis undantas från lättnaden.

Inför ett småproducentundantag från den direkta rapporteringsskyldigheten

LRF anser att regeringen bör införa ett särskilt småproducentundantag för verksamheter som endast ger upphov till begränsade mängder farligt avfall.

Undantaget bör utformas med utgångspunkt i att spårbarheten ska säkerställas, men utan att samma uppgift behöver rapporteras flera gånger av olika aktörer i avfallskedjan.

För mindre avfallsproducenter bör det som huvudregel vara tillräckligt att företaget kan visa vad avfallet består av, i vilken mängd det har uppkommit och att det har lämnats till en behörig aktör. Den elektroniska rapporteringen bör i första hand vila på den aktör som yrkesmässigt samlar in, transporterar eller tar emot avfallet.

Om regeringen bedömer att producentrapportering ändå behövs i vissa fall bör den ske samlat och med en längre rapporteringsperiod. En sådan ordning skulle bättre motsvara den begränsade risk som små mängder farligt avfall från den egna verksamheten normalt innebär.

En uppgift ska rapporteras en gång

LRF välkomnar en gemensam transportanteckning men anser att principen måste drivas längre. En uppgift som har lämnats till avfallsregistret av en behörig aktör ska inte behöva lämnas på nytt av nästa aktör, om uppgiften kan kopplas till samma avfallstransaktion.

Naturvårdsverkets förslag om ett unikt identifikationsnummer för transportanteckningen kan skapa tekniska förutsättningar för detta. Identifikationsnumret bör användas för att koppla ihop avfallsproducentens, transportörens och mottagarens uppgifter, inte för att skapa ytterligare ett moment som varje aktör måste administrera.

Regeringen bör därför införa en tydlig princip om engångsrapportering. Den aktör som först lämnar en fullständig uppgift ska anses ha fullgjort rapporteringen även för övriga aktörers räkning, i den utsträckning uppgiften omfattar deras respektive skyldigheter och de har möjlighet att kontrollera och vid behov rätta den.

Sanktionerna måste stå i proportion till överträdelsen

LRF anser att miljöstraffsavgifter bör förbehållas överträdelser som faktiskt försämrar möjligheten att kontrollera det farliga avfallets hantering. Ett system som utan närmare proportionalitetsbedömning sanktionerar formella brister riskerar att träffa små verksamheter alltför hårt, utan motsvarande miljönytta.

Tillsynen bör i sådana fall i första hand inriktas på rättelse, förutsatt att avfallet har hanterats korrekt och att de uppgifter som behövs för spårbarheten finns tillgängliga eller kan kompletteras.

LRF avstyrker därför en ordning där mindre avfallsproducenter riskerar miljöstraffsavgift för en missad tidsfrist eller ett digitalt moment, trots att det farliga avfallet har lämnats till rätt mottagare och avfallsflödet kan följas.

Behov av konsekvensanalys för små lantbruksföretag

Naturvårdsverket bör komplettera konsekvensutredningen med en särskild analys av jord- och skogsbruksföretag som producerar små mängder farligt avfall.

Analysen bör omfatta:

- hur många mindre avfallsproducenter som rapporterar små mängder,
- vilka uppgifter som redan lämnas av transportörer och mottagare,
- hur ofta samma avfallsflöde rapporteras av flera aktörer,
- företagens kostnader och tidsåtgång för rapporteringen,
- vilken konkret tillsyns- och miljönytta producentens separata rapportering ger, och
- om motsvarande miljönytta kan uppnås genom mottagarrapportering och anteckningar som hålls tillgängliga vid tillsyn.

Sammanfattning

LRF välkomnar att Naturvårdsverket vill göra spårbarhetssystemet för farligt avfall mer praktiskt, men förslagen behöver tydligare utgå från proportionalitet. Små avfallsproducenter ska inte behöva bära samma administrativa ansvar som professionella avfallsaktörer när avfallet lämnas till behöriga mottagare och spårbarheten redan kan säkras i avfallskedjan.

För jord- och skogsbruksföretag handlar det ofta om begränsade mängder farligt avfall från den egna verksamheten. Reglerna bör därför fokusera på faktisk kontroll och säker hantering, inte på dubbelrapportering och formella moment som ger liten miljönytta. LRF anser att systemet behöver bli enklare, mer träffsäkert och bättre anpassat till de företag som bara hanterar farligt avfall som en mindre del av sin ordinarie verksamhet.

Stockholm 2026-09-09

Hilda Runsten
Enhetschef
Näringspolitisk Policy

Helena Andreason
Rättspolitisk Expert Miljö
Näringspolitisk policy